

Маріупольський
університет

ПРОГРАМА

**вступних випробувань
на 2024 рік**

для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
ОПП «Міжнародні відносини»

Програма вступних випробувань на 2024 рік для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» ОПП «Міжнародні відносини». Київ : МДУ, 2024. 11 с.

Укладачі: Лисак В. Ф., д.і.н., професор кафедри ПМВ, Грідіна І. М. д.і.н., професор кафедри ПМВ, Трофименко М. В., к.політ.н., професор кафедри ПМВ, Пахоменко С. П., к.і.н., доцент кафедри ПМВ.

Рецензенти:

Романцов В. М., доктор історичних наук, завідувач кафедри історії та археології;
Сабадаш Ю.С., доктор культурології, завідувач кафедри культурології.

Програма затверджена на засіданні кафедри політології та міжнародних відносин

Протокол № 7 від 20 лютого 2024 р.

ЗМІСТ

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ІСПИТУ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 291 «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ» ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ КОРИСТУЮТЬСЯ СПЕЦІАЛЬНИМИ УМОВАМИ ВСТУПУ.....	4
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	10

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ІСПИТУ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ДРУГОГО
(МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
291 «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ
СТУДІЇ» ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ КОРИСТУЮТЬСЯ СПЕЦІАЛЬНИМИ УМОВАМИ ВСТУПУ**

1.1. Пояснювальна записка

Формою вступних випробувань здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» є фаховий екзамен у письмовій формі із використанням інформаційно-комунікаційних технологій Zoom, Viber, WhatsApp, Telegram, Google Meet тощо та навчального порталу Moodle МДУ протягом 2 годин.

Загальні вимоги до вступників:

- наявність ступеня бакалавра, магістра або диплома спеціаліста;
- певний рівень результатів студентської наукової підготовки, яка підтверджується нагородами та участю в конференціях, друківаними роботами, оцінкою стажування за кордоном тощо;
- певний рівень іноземних мов.

На підставі представлених документів формується рейтинг вступників на ОС «Магістр», на підстав якого вступники проходять конкурсний відбір.

Питання складені у відповідності з програмами наступних дисциплін:

- Історія міжнародних відносин;
- Зовнішня політика та дипломатія України;
- Конфліктологія та теорія переговорів;
- Міжнародні організації;
- Основи геополітики та геостратегії;
- Зовнішня політика росії та країн СНД;
- Зовнішня політика країн Європи;
- Зовнішня політика країн Північної та Південної Америки;
- Зовнішня політика країн Азії та Африки;
- Теорія міжнародних відносин.

Тестові завдання при вступі на ОС Магістр передбачають:

Тестові завдання при вступі на ОС Магістр передбачають:		
I блок	0 – 100	Двадцять тестових завдань закритого типу з однією правильною відповіддю з чотирьох можливих, кожне з яких оцінюється у 5 балів (дати, прізвища, назви)
II блок	0 – 50	П'ять тестових завдань, що передбачають розкриття певного терміну, кожне з них оцінюється у 10 балів. Відповідь на питання не може перевищувати 500 знаків.
III блок	0 – 20	Одне розширене питання з тематики теорії міжнародних відносин, сучасних міжнародних відносин та зовнішньої політики окремих держав, оцінюється у 20 балів. Відповідь на питання не може перевищувати 5000 знаків.
IV блок	0 – 30	Тематичне завдання, що включає до себе елементи політичного аналізу сучасних міжнародних відносин. Оцінюється максимум у 30 балів. Відповідь на питання не може перевищувати 9000 знаків.

Типові завдання, що виносяться на іспит

I рівень

1. Коли відбувалася битва при Марафоні?
2. Коли відбувалася Перша Пунічна війна?
3. Коли було підписано Верденський договір?
4. Визначте хронологічні рамки існування Священної Римської імперії.
5. Коли відбулося створення Речі Посполитої?
6. Хронологічні рамки Тридцятирічної війни.
7. Коли було укладено «Вічний мир» між Московським царством та Річчю Посполитою?
8. Коли відбувалася Війна за Австрійську спадщину?
9. Визначте хронологічні рамки Семирічної війни.
10. Коли було підписано Тільзітський мир?
11. Коли відбулося створення Священного союзу?
12. Визначте хронологічні рамки Першої опіумної війни.
13. Визначте хронологічні рамки Кримської війни.
14. Коли відбувалася громадянська війна в США?
15. Коли був створений Троїстий союз.
16. Коли було створено Антанту?
17. Визначте хронологічні рамки Першої Балканської війни.
18. Визначте хронологічні рамки Першої світової війни.
19. Коли була підписана Комп'єнська угода.
20. Визначте дату Вашингтонської конференції.
21. Визначте дату створення СРСР.
22. Коли було підписано Тріанонський договір?
23. Визначте дату укладення Севрського мирного договору.
24. Коли відбулася Генуезька конференція?
25. Дати проведення Лозаннської мирної конференції.
26. Коли відбулося прийняття СРСР до Ліги Націй?
27. Визначте дату підписання Антикомінтернівського пакту.
28. Коли відбувалося вторгнення японських військ до Китайської Республіки?
29. Коли був підписаний «Мюнхенський договір».
30. Коли був прийнятий Пакт Ріббентропа-Молотова?
31. Визначте хронологічні рамки Другої світової війни.
32. Визначте хронологічні рамки «дивної війни».
33. Визначте хронологічні рамки Думбартон-Окської конференції Антигітлерівської коаліції.
34. Дата вступу США в Другу світову війну.
35. Коли відбувалася Тегеранська конференція?
36. Коли відбулося відкриття «Другого фронту»?
37. Коли відбулося створення НАТО?
38. Коли була Корейська війна.
39. Коли було підписано план Шумана?
40. Визначте дату Карибської кризи.
41. Визначте хронологічні межі В'єтнамської війни.
42. Коли був підписаний Договір про нерозповсюдження ядерної зброї.
43. Дата укладення Хельсінського Заключного Акту.
44. Дата укладення Кемп-Девідської угоди.
45. Визначте рамки Афганської війни за участі СРСР.
46. Коли відбувався Фолклендський конфлікт Великої Британії та Аргентини.
47. Коли відбулася інтервенція США на Гренаду?

48. Визначте дату закінчення «Холодної війни».
49. Дата підписання договору про створення ЄС.
50. Визначте дату створення Шанхайської організації співробітництва.
51. Визначте хронологічні рамки військового конфлікту Північноатлантичного альянсу та Югославії через Косово.
52. Коли відбулося проголошення незалежності Косово?
53. Визначте дату вторгнення останньої Антитерористичної коаліції в Афганістан.
54. Визначте дату вторгнення антитерористичної коаліції в Ірак.
55. Коли відбувся вступ держав Балтії до Європейського Союзу?
56. Визначте хронологічні рамки російсько-грузинського військового конфлікту.
57. Коли було підписано Люблінську унію?
58. Коли відбувалася Пилявецька битва?
59. Коли було укладено Зборівський договір?
60. Коли відбулася Берестейська битва?
61. Коли було підписано Білоцерківський договір?
62. Визначте дату Переяславської угоди.
63. Коли відбувалася Конотопська битва?
64. Дата підписання Брестського договору Центральною Радою.
65. Визначте дату створення міністерства закордонних справ в історії України.
66. Коли Україна стала членом ООН.
67. Коли відбулося входження України до Ради Європи?
68. Назвіть дату підписання Угоди про вступ України до Світової організації торгівлі?
69. Коли відбувся установчий саміт «Східного партнерства»?
70. Коли була створена НАФТА.
71. Коли була створена ООН.
72. Коли була створена Організація Американських держав.
73. Коли було утворено Співдружність незалежних держав?

II рівень

Розкрийте поняття:

1. Автаркія.
2. Авторитаризм.
3. Актор міжнародних відносин.
4. Американсько-іберійське співтовариство.
5. Анклав
6. Апартеїд.
7. Арабська весна.
8. АСЕАН.
9. БРІКС.
10. Геополітичний дуалізм.
11. Голубий потік.
12. Гуманітарна інтервенція.
13. Дивна війна.
14. Дипломатичний імунітет.
15. Доктрина Монро.
16. Домініон.
17. Дорожня карта.
18. Ексклав.
19. ЄВ і ОП.
20. Жорстка сила.
21. ІНТЕРПОЛ.
22. Консульський округ.

23. Країна-ворота.
24. Лісабонський договір.
25. М'яка сила.
26. Мандатна система.
27. Меритократія.
28. МЕРКОСУР.
29. Міжнародна неурядова організація.
30. Мультикультуралізм.
31. Народна дипломатія.
32. Національна безпека.
33. Національний інтерес.
34. Охлократія.
35. План Маршалла.
36. План Медведєва-Саркозі.
37. Подвійні стандарти в міжнародних відносинах.
38. Політика «Східного сусідства».
39. Політика розрядки.
40. Політика умиротворення.
41. Політика ядерного стримування.
42. Порогова держава.
43. Постдемократія.
44. Превентивна дипломатія.
45. Публічна дипломатія.
46. Розумна сила.
47. Світовий порядок.
48. Сепаратизм.
49. Середземноморський союз.
50. Субсидіарність.
51. Талассократія.
52. Теллурократія.
53. ТНК.
54. Тоталітаризм.
55. ШОС.

III рівень

Дайте відповідь на питання:

1. Дайте характеристику акторів міжнародних відносин в умовах глобалізації.
2. Дайте характеристику сучасній системі міжнародних відносин.
3. Дайте характеристику участі України в миротворчих операціях.
4. Охарактеризувати об'єктивні та суб'єктивні труднощі боротьби з міжнародним тероризмом.
5. Охарактеризуйте відносини України та Росії в енергетичній сфері.
6. Охарактеризуйте відносини України та Туреччини на сучасному етапі.
7. Охарактеризуйте основні напрями трансформації ЄС в контексті Лісабонського договору.
8. Охарактеризуйте основні підходи до проблеми глобального регулювання в сучасному світі.
9. Охарактеризуйте принципи та сутність Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин
10. Охарактеризуйте роль Італії у лівійських подіях.
11. Охарактеризуйте структуру та процес розвитку міжнародних конфліктів.
12. Охарактеризуйте сучасні інститути міжнародної безпеки.

13. Охарактеризуйте українсько-китайські відносини на сучасному етапі.
14. Охарактеризуйте українсько-польські відносини на сучасному етапі.
15. Охарактеризуйте феномен піратства в сучасних міжнародних відносинах.
16. Охарактеризуйте, на Ваш погляд, характер загроз національній безпеці України.
17. Розкрийте діяльність української влади щодо забезпечення енергетичної безпеки держави.
18. Розкрийте наслідки впливу глобалізації на систему міжнародних відносин.
19. Розкрийте особливості зовнішньої політики Богдана Хмельницького.
20. Розкрийте особливості реалізації зовнішньої політики Індії на сучасному етапі.
21. Розкрийте особливості становлення та розвитку співпраці України та Німеччини.
22. Розкрийте роль України в забезпеченні безпеки в Чорноморському регіоні.
23. Розкрийте сутність неореалізму та його відмінності від політичного реалізму 1950-1960 – х рр.
24. Розкрийте сутність подій, що відбуваються в Лівії, та їхні наслідки ситуації в регіоні.
25. Розкрийте сутність політики «східного сусідства» для України.
26. Розкрийте сутність протиріч, що існують з проблематики Бюджетного договору країн-членів Європейського Союзу.
27. Розкрийте сутність труднощів, з якими зіткнулася Греція на сучасному етапі.
28. Розкрийте теоретичні моделі міжнародних систем.
29. Розкрити характер відносин України з державами Балтії.

IV рівень

Складіть аналітичну записку:

1. Роль ефективності інститутів європейської безпеки на сучасному етапі.
2. Роль Арктики в сучасній системі міжнародних відносин.
3. Роль азійського вектора в сучасній зовнішній політиці України.
4. Стан відносин України та НАТО.
5. Фактори, що сприяють лідерству держави в світовому порядку, який формується на сучасному етапі.
6. Роль Китаю у міжнародних відносинах XXI ст.
7. Проблеми та перспективи розвитку Європейського Союзу в XXI ст.
8. Роль мережі Internet в міжнародних відносинах XXI ст.
9. Характер загроз в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.
10. Європейський Союз на сучасному етапі та перспективи його розвитку.
11. Сучасний стан та тенденції розвитку країн Північній Африці після подій «Арабської весни».
12. Сучасний стан та тенденції розвитку інтеграційних процесів в СНД.

Критерії оцінювання

Оцінювання фахового вступного іспиту здійснюється за 200-бальною шкалою (від 0 до 200 балів). Мінімальна кількість балів – 0. Максимальна кількість балів – 200. Прохідний бал – 130.

Шкала оцінювання

«незадовільно»	0 – 129	Вступник розрізняє об'єкти вивчення. Вступник відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення. Вступник відтворює лише частину навчального матеріалу; виконує елементарні завдання.
«задовільно»	130 – 149	Вступник здатний до відтворення основного навчального матеріалу, може повторити за зразком певну операцію, дію. Вступник відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правила, визначення, поняття.. Вступник виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його(її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.
«добре»	150 – 179	Вступник правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії . Знання вступника є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і містить певні неточності. Вступник добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, вміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.
«відмінно»	180 – 200	Вступник має повні, глибокі знання, здатний (а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення. Вступник має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, вміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми. Вступник має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Вміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Булик М. Історія міжнародних відносин у давні часи : навчальний посібник. Маріуполь : МДУ, 2017. 274 с.
2. Геополітика: енциклопедія. К. : Знання України, 2013. 919 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Sulima_Yevhen/Neopolityka.pdf? (Дата звернення: 01.09.2021 р.).
3. Глобалізація і глобалістика : Навчальний посібник. Львів : «Новий Світ-2000», 2020. 428 с.
4. Головченко В., Матвієнко В., Солдатенко В. Дипломатична історія України (кінець XIX – перша чверть XX століття) : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. К., 2011. 527 с.
5. Головченко В. Нариси з історії міжнародних відносин та зовнішньої політики країн Азії й Африки : навчальний посібник. К. : Юрисконсульт, 2014. 424 с.
6. Гольцов А. Геополітика та політична географія. К., 2012. 416 с. URL: http://cul.com.ua/preview/geopolitika_Golzov.pdf (Дата звернення: 01.01.2019).
7. Дипломатична та консульська служба : підручник для студентів ВНЗ / К. Балабанов, М. Трофименко. Донецьк, 2012. 444 с.
8. Дністріянський М. Геополітика. Львів : 2011. 46 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0002972 (Дата звернення: 01.01.2019 р.).
9. Дорошко М., Шпакова Н. Геополітичне середовище та геополітична орієнтація країн СНД. Навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2011. 204 с. URL: <http://www.cul.com.ua/preview/geopolit.pdf> (дата звернення: 10.01.2020); резервна адреса (URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-148.html>).
10. Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К. : Основи, 1999. 903 с.
11. Зовнішня політика країн Європи. Частина 1 : навчальний посібник. Маріуполь : МДУ, 2021. 156 с.
12. Зовнішня політика країн Західної Європи в постбіполярний період : навчально-методичний посібник із курсу / С. Рудько. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. 412 с.
13. Зовнішня політика країн Латинської Америки : навчальний посібник / Н. Гаврилова (ред.), М. Булик, О. Гільченко, Ю. Константинова. Маріуполь : МДУ, 2020. 397 с. URL: http://91.250.23.215/jspui/bitstream/123456789/2584/1/np_zovnishnia_polityka.pdf (дата звернення: 01.12.2021).
14. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів) : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Л. Чекаленко, С. Федуняк; за заг. ред. Л. Чекаленко. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 464 с. URL: <http://portal.iapm.edu.ua/portal/media/books/fc8e7971-86e1-4de2-b69f-d23eef4d5c41.pdf> (дата звернення: 01.12.2021).
15. История международных отношений : в 3 томах / А. Ревякин, Н. Васильева. 2012. 400 с.
16. Іваницька О. Історія міжнародних відносин (1918-1945 роки) : навч. посіб. К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. 632 с.
17. Історія дипломатії: від давнини до нового часу : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. Зінченко. Вінниця : Нова книга, 2002. 433 с. : іл.
18. Історія міжнародних відносин (від Стародавнього світу до початку XX ст.) : навч. посіб. / Я. Турчин, Р. Демчишак, Т. Плазова. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2013. 139 с.

19. Кудряченко А., Рудич Ф., Храмов В. Геополітика: Підручник. К. : МАУП, 2004. 296 с.
URL:
<http://elibrary.ivinas.gov.ua/3/1/%D0%93%D0%B5%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.%D0%9F%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf> (Дата звернення: 01.01.2019).
20. Мальський М., Мацяк М. Теорія міжнародних відносин : Підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2007. 461 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk811805.pdf> (дата звернення: 01.12.2021).
21. Манжола В., Коппель О., Капітоненко М. та ін. Міжнародні системи і глобальний розвиток. К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. 606 с.
22. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник / Ю. Пунда, І. Козинець, В. Клименко та ін. К. : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с. URL: <http://stratcom.nuou.org.ua/wp-content/uploads/2020/03/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96-%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%81%D0%B8%D0%BD%D0%B8-%D1%82%D0%B0-%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%88%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0-%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8.pdf> (дата звернення: 01.12.2021).
23. Моро-Дефарж Ф. Введение в геополитику. М. : Конкорд, 1996. 151 с.
24. Нова історія міжнародних відносин у системному форматі (1648 – 1918) : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / І. Хижняк. К. : ДП «Вид. дім «Персонал»», 2009. 224 с. URL: http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p10_15.pdf (Дата звернення: 19 січня 2021 р.).
25. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / М. Требін, Л. Герасіна, В. Погрібна та ін. ; за ред. М. Требіна. Х. : Право, 2016. 540 с.
26. Турчин Я., Дорош Л., Івасечко О. Дипломатична та консульська служба : Підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 332 с.
27. Турчин Я., Демчишак Р., Матлай Л. Історія міжнародних відносин (1914 – 2015) : навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. 140 с.
28. Фененко А. Современная история международных отношений: 1991 – 2016 : учеб. пособие. 2-е изд., перераб. и доп. М. : Издательство «Аспект Пресс», 2017. 432 с.
29. Шергін С. Політологія міжнародних відносин. К., 2019. 256 с.
30. Юхименко П. Глобалізація та політика національної безпеки. К, 2021. 408 с.